

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tujle dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vagove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Svobodna šola — svobodni učitelji.

I.

Ni še dolgo tega, kar je pisala po dr. T. G. Masaryku urejevana revue „Naša doba“: „S tem da je država v učni načrt šole, katero je prevzela v svojo oskrbo, uvrstila i religijo ter je poučevanje tega predmeta kakor tudi nadzorstvo nad njim dala popolnoma v roke cerkve, s tem je dala klerusu priložnost, izkoristiti gostoljubnost nove šole k boju proti nji.“ —

Čitajoč le-to spomnil sem se znanega boja, ki je pred nekoliko desetletji v Franciji divjal in katerega je povzročil minister Falloux s tem, da je v francoskem parlamentu predložil načrt zakona, ki naj bi povrnil duhovništvu nekdanjo oblast nad šolo. Spomnil sem se na govor jednega največjih francoskih republikanov, znamenitega pisatelja Viktorja Hugota, ki je možato nastopil v parlamentu proti nameri klerikalne armade. Navedem naj ta govor v celoti, da vidite, kako je sodil ta veliki genij naroda francoskega!

„Najprvo povem, kaj hočem in česa nočem. Hočem veliko šolo, katero naj urejuje država. Nobena občina ne bodi brez šole, nobeno glavno mesto brez visokih šol. Hočem videti prosveto v celi deželi. Hočem povsod vsaj solnčni trak, ki bode sijal na vsaki dom in ga ogreval; hoče mi se vrelca, ki bode okrepčal vsaka prsa. Priznavam, da bode za to treba znatnih materialnih žrtv: slutim, da se vse to sreča dosežna le z velikimi težavami; vendar mi je vse to princip, kateri se obstiniti mora, kakor hitro okolnosti dovolijo. Hočem svobodo poučevanja pod nadzorstvom naroda, pod nadzorstvom lajnikov. Guizot je dejal: v zadevah prosvete, pri poučevanju naroda mora biti država lajik.“

„Česa pa nočem? Nočem, da bi v šolah naših bil vzdih nasičen s kadihom, da bi škofje sedeli v najvišjem šolskem svetu — nočem, da bi bil vzprejet Falloux-ov predlog. Vidim v njem roko

klerikalcev in tesno mi je ... kajti prijatelj sem svobode! Ni mi prišlo še nikdar na misel, da bi poskribiral versko poučevanje. Vem dobro, da ga nam je baš sedaj treba bolj nego kdaj poprej. Jaz hočem učenje Kristove cerkve, ne pa učenja Farizejcev; jaz hočem verski pouk, ne pa pouk hinavstva; jaz hočem ljubezezen in pravico v čistem otroškem srcu, ne pa sovraštvo in predsodkov.“

„In zato sem proti predlogu.“

„Ne zasledujem nobene osebe v tem-le zboru, ne tožim nikogar, ali pravim, da tu plava jezuitski duh!“

„Ne vidim ga, ali za to ima on tenko uho in sliši me. Zato govorim naravnost k njemu! Vediti torej, da bi nikdar ne zaupal otroka Vašim rokam; kajti Vi bi mi ga zkazili v imenu svobode. Star je običaj Vaš, da vsikdar, kadar skujete nekako novo verigo, zakličete: evo svoboda! Da, Vi vsako proskribiranje imenujete osvoboženim.“

„Nimam jezuitov za cerkev, kakor nimam bresta za hrast. Jezuiti so parasitje cerkve, katero zato nazivajo svojo mater, da jim služi za dekle.“

„Pustite cerkev, to pravo cerkev, kakršno je hotel Kristus, na miru! Ta ne hrepeni po gospodstvu, ta je v sebezatajevanju velečastvena; ta ni velika v komplotih, temveč v pokori. Pravo versko poučevanje je usmiljena sestra pri postelji bolnika, je sveti Vincencij de Paula, kateri skrbi za okužence, je škof marsejski sredi ginečih od kolere, je oni nadškof pariški, ki dviga križ nad jekom državljanske vojske ne boječ se smrti. Ta cerkev Kristova je hotela prinesiti ljudstvu miru, ali klerikalna, jezuitska stranka ji je napovedala boj. Ta cerkev je pravila ljudskemu duhu: ti si nesmrtnik — ali jezuitska stranka že od prvih vekov dviga rame, da ubije ljudskega duha, da uniči vsako misel, vsaki napredek njegov. Ona je bila, ki je filozofa Campanella mučila; ona je bila, katera je Jana Husa izročila plamenom, ona je

bila, ki je vrgla Kolumba v ječo, zato, ker je ljudstvu razkril novi del sveta ...

„Ko bi bil ljudski mozek knjiga, črtali bi in mazali bi po njem ... oh, gorje! In vi še hočete, da se Vam izroče narodi na vzgojevanje! Poglejte na svoje učence na Špansko, v Italijo! ... Vi hočete „svobodo poučevanja?“ To je: vi hočete imeti privilegij, da bi bili oproščeni od nadzorstva naroda, da bi razun vas se ne smel nikdo brigati za šole, v katerih se ljudstvo vzgojuje. — To je vaša „svoboda“: ničesar ljudstva ne naučiti.“

„Poglejte v Italijo, od katere se je cela Evropa naučila čitati, a sedaj, hvala jedino Vam, sama čitati ne zna; a Španija, v kateri se je najprvo vsedla rimska kultura, dobila je od klerikalizma kot doto sveto inkvizicijo, katera je oddala plamenu preko pet milijonov ljudij ...

Klerikalna stranka, katera je Italijo skazila, katera je Španijo uničila, hoče sedaj i Francije se polastiti.“

Ali bodite pozorni s svojo dobro voljo! To je zapeljiv poskus, ali tudi nevaren. Iz njega morejo nastati strašne posledice, ne toliko samo za Vas, kateri hočete religijo prenesti iz zakristije in izpovednice na javno tržišče.“

„Vi mi ne zaupate, vi me slabo razumete. No, hočem Vas vsaj še varovati. Oprt na svojo minuloost, smem reči, da je Franciji potreba reda, ali pravega reda, ki ne počiva v tišini, temveč v delu, ne v konfisciranju mislij, temveč v razširjevanju idej! — Kako? Vi zakonodajalci, Vi hočete Francijo zdržati v njenem razvoju? Vi hočete udušiti duha v njenih sinovih, da naredite iz njih prazne mumije? Vi snivate na negibljivosti sredi vekov napredka in nadej? Vi pokazujete nemoč sredi toliko volje? Pravim Vam, z jednim kolenom že v grobu stoje: Vi, kateri nočete nikakega napredka, imeli bode revolucionarje. Glasujem proti načrtu.“

Kritični dnevi.

Od Drave, 4. oktobra.

Prestali smo že nekaj kritičnih dniov; dosti pa jih imamo še pred seboj. Slovenci, ki stanujemo daleč od velikih in večih mest, zasledujemo pozorno vse korake deželnozborske večine in njenih delov, kolikor se da to s pomočjo časnikov storiti.

Iznenadilo nas je poročilo, da naši državni poslanci niti vsi niso prišli na pogovor in posvetovanje v Ljubljano, ko smo stali pred ministrsko krizo. V takih slučajih pa je vendar dolžnost vsakega poslanca, da se gane, da zapusti za nekaj ur svoj navadni posel, da pokaže na zunaj, da se zaveda važnosti trenutka in svojih dolžnosti nasproti klubu in svojim volilcem!

Nam volilec nikakor ne zadostuje, da za celi klub govori in sklepa le par poslanev; tega nikakor ne odobravamo! Tudi to nam ne ugaja, da ni načelnika kluba, kojemu pripadajo naši poslanci, na Dunaju, kadar so vsi drugi permanentno na Dunaju! Če mu manjka časa, naj pa odloži načelnštvo! Ako se boji stroškov, tedaj sploh ni za tako častno mesto!

Gotovo pa je, da bi se zveza 35 poslancev kot del večine upoštevala, ako bi načelstvo izpolnjevalo svojo dolžnost točno in v celem obsegu!

Mi danes ne vemo, ali je bil načelnik krščansko-narodne zveze pri cesarju v avdienci ali ne; (Opom. ured.: ni bil.) ko so bile zastopane vendar celo male in neznatne frakcije državnozborske manjšine! Ali je to častno in koristno za našo delegacijo in nas volilce? Gotovo ne!

Predzno vsiljevanje se tudi nam studi; čepenje v zapečnjaku, mirno gledanje in čakanje ob strani, da drugi stvar doženejo, to pa odločno obsojamo! Zahtevamo pa energično sodelovanje od strani naše državnozborske delegacije, varovanje naših interesov in strankinega ugleda! Manje ne moremo od naše delegacije tirjati, ker ne smemo. Ergo premenite Vašo taktiko!

LISTEK.

V III. razredu.

(Spisal W. Kosiakiewicz.)
(Konec.)

„Zakaj bi te ljudi poštenega dela zaničeval?“ se je ugloobil grof v socialno-filozofične misli ter se obrnil s prijaznim nasmehom k očetu, kateri mu je začel na dobrovoljen način pripovedovati svoje potne doživljaje.

„Ali večkrat potujete?“

„O, da, vsakega četrta leta enkrat.“

„Li stanujete tu?“

„Da. Tu imam prodajalnico.“

„Gotovo s čajem?“

„Ne, z milom.“

„In kam potujete Vi?“

„V Kutno. Tam stanuje moja sestra.“

„In oskrbite se vedno s popotnico?“

„Mi zajutrkujemo zmeraj pred vožnjo.“

„Po poti pa jeste v drugič?“

„Ne.“

„Misli sem, ta kokoš ...“

„To je vezilo za mojo sestro.“

„Ali je rada pečene kokoši?“

„Oh, jako rada!“

„Taka vezila so torej v navadi mej ... mej ... milarji,“ si je mislil grof. Čutil

se je užaljenega. Veselje, razmotrivati ljudske šege, ga je minilo, zaničevanje do ljudi nižjih slojev se je zopet povrnilo v njegovo dušo. Eno postajo dalje se je poslovil milar; podal je grofu svojo veliko, žuljavo roko.

Grof je prekoračil parkrat malo čakalnico, da bi morda našel kakega znanca. A zaman. Vrnil se je v ta prokleti rumeni zaboj, kjer je vladala vsled novih potovalcev neznosna gnječa.

Glad ga je kmalu nehal mučiti. Seveda se ne bi branil grizljeja, pa naj bi bil tudi kos črnega kruha, a bolečine, v katerih so se krčila vsled lakote njegova čreva, so ponehale.

To je trajalo nekaj časa. Na postaji Grodzisko se mu je zopet vrnila misel na jed. Poželjenje je postalo le še hujše, še bolj divje. Oslabljen, brez moči je naslonil grof svojo glavo na steno vagona.

„Pomaranče, sardele, kruh!“

Grof je skočil instinktivno pokonci ter pogledal skozi okno. Mimo se je primajala stara židinja s preobloženo košaro različnih slaščic. „Zdi se mi,“ je šinilo grofu v glavo, „da stane kosce belega kruha kopejko, to sem nekje čital.“ Postal je živahen, ozrl se je, je-li ga nihče ne vidi, potem je vprašal: „Koliko stane bel kruh?“

„Dve kopejki.“

„Kaj? ... To je preveč.“

„Jaz moram tudi kaj zaslužiti.“

Grof je molčal, ves rudeč se je obrnil proč. Njemu nasproti je sedel sedaj mož začrnelega obraza s ščetinastimi, rumenimi brki.

„Ali ne veste, kdaj bomo v Varšavi?“ je začel govoriti.

„Na-a,“ je mrmral grof osorno.

„Ali se tudi peljete v Varšavo?“

„Hm ...“

Toda mož se ni dal ostrašiti, začel je iznova pogovor. Govoril je jasno in pametno. Grof ga je radovedno pogledaval ter je odgovarjal že nekaj prijaznejše — samo da bi si pregnal čas. Slednjič je razgrnil mož sveženj, iz katerega je vzel kos črnega kruha in belo, mastno meso.

„Morda bi bili tako prijazni ter bi jedli z menoj,“ je dejal grofu, mej tem ko je potegnil iz žepa navaden zaklopen nož.

Grof ga je pogledal ter zopet zaradel.

„Kaka situacija, kako sitna situacija!“

„Vzemite nekoliko tega prekajenega mesa, prosim,“ ga je povabil sosed z dobrovoljno uljudnostjo.

Grof se je odločil, da se odzove temu nenavadnemu povabilu. Povžil je s

tekmo kruh in meso, vse se mu je zdel jako ukusno. Prva lakota je bila potolazena, — o kolika slast!

„Ko bi mu mogel dati sedajle deset rubljev, bi bil srečen,“ si je mislil grof.

Iz govorjenja je bilo spoznati, da je mož ključar ter da ima v ozki ulici delavnico, v kateri dela s svojim sinom. Pripovedoval je o sebi z odkritostjo priprostih in dobrih ljudi.

Tožil je o potrebi, slabih časih, češ, da delo vsled tega zastaja ter si je težko prislužiti suhega kruha, zlasti ako je rod bina mnogoštevilna. Za vsak kosce dela se treba naravnost bojevati, otroke treba pošiljati v šolo ...

Grof se je čudom čudil.

„Ta ubogi mož, ki sam težko dela, deli s tujcem, katerega slučajno sreča, svoj grizljaj! On pač ne sluti, koliko uslugo mi je storil. Kaj bi mogel zanj storiti? Aha, popravila na svojem gradu izročim njemu. Tudi za njegovega sina preskrbim kaj.“

Previdno je poizvedel ključavničarjevo ime in naslov ter si oboje zapisal. Čutil se ni le zadovoljnega, marveč radostnega, in zabaval se je prav uljudno s sosedom.

„Kako se bo jutri to skrbipolno lice zjasnilo!“ si je mislil grof ter se je že naprej veselil razkošja tega pogleda. „Kak“

Včeraj popoldne se je zbral v parlamentu pomnoženi izvrševalni odsek desnice ter je imel skoraj tri ure dolgo sejo. Jugoslovane so zastopali posl. dr. Ferjančič, Povše in Vuković. Sprejela se je sledeča resolucija: Stranke desnice ostanejo tudi nadalje v zvezi ter so odločene, realizirati svoj skupni program. Stremile bodo zlasti za tem, da se končno ustavi jezikovni boj na temelju z ustavo zajamčene enakopravnosti vseh avstrijskih narodov, in da se ustvari vlada, ki odgovarja razmerju večine. — Ministrski načelnik grof Clary je povabil k sebi tudi slovenske poslance dr. Ferjančiča, viteza Berkasa in Povšeta. Ti poslanci pojdejo h Claryju danes. — Za „Grazer Volksblattom“ se izjavlja sedaj tudi Ebenhochovo glasilo, „Linzer Volksblatt“ proti obstrukciji. Omenjeni list piše, da za nemško-katoliško stranko odprava jezikovnih naredb ne more biti casus belli, in sicer že zato ne, ker se ta stranka za naredbe nikdar ni potezala, in ker se je vedno potezala za nadomestitev naredb z zakonom. Linški klerikalni list se izreka proti temu, da bi se manjšina terorizirala ter priporoča, naj bi se bolj oziralo na želje manjšine. — „N. Fr. Presse“ poroča, da hoče nova vlada poklicati na Dunaj vse deželne predsednike in namestnike, „da se informira o razmerah v posameznih deželah“. To bodo krasne informacije! — Dunajski listi javljajo, da se sestane državni zbor med 17. in 20. oktobrom, a da se preklicajo jezikovne naredbe že te dni. Jezikovni zakon za Češko se naznani takoj v prvi seji, predloži pa pozneje. V prvi seji se pa predloži predloga za podporo vsled povodenj poškodovanim krajem. Te škode se cenijo na 15 milijonov gold. V eni prvih sej predloži nova vlada tudi državni proračun. Te dni se zasedanje državnega zbora, ki je le odgodeno, zaključijo ter se zbornica znova konstituira. Voliti bo razne odseke in predsedstvo. Desničarski krogi — zlasti klerikalci — želijo, da ostane predsednik še nadalje dr. pl. Fuchs. Ako bi pa ta ne hotel več sprejeti predsedstva, naj bi se izvolil ali dr. Ebenhoch ali baron Dipauli. Proti dr. Kathreinu pa se izreka več poslancev radi njegovega omahljivega značaja. Ali naj bi se izročilo eno podpredsedniško mesto manjšini, še ni odločeno. Pravice nimajo nemški opozicionalci nobene. Dokler so bili oni večina, so obdržali vedno vsa mesta za-se. Vsekakor pa v podpredsedstvo ne sme noben obstrukcionista. Wolf naznanja še vedno, da bode njegova „stranka“ zabranila volitev delegacij, a kaj naj opravi 5 poslancev! No, tudi Schönerer-janec Türk se je izrekel proti obstrukciji pri volitvi delegacij.

Nemška narodna in napredna stranka.

Mauthnerjeva skupina je izgubila svojega načelnika, ker je posl. Mauthner imenovan članom gospodske zbornice. Zategadelj se misli ta skupina priklopiti sedaj nemški napredni stranki. Hkratu pa se mislita nemška napredna in nemška narodna stranka tesneje zvezati, ako ne do cela zediniti. Zmerna napredna stranka se bode vsled te zveze spremenila v radikal-

se bode začudil, ko ga pokličejo v mojo palačo, da spravi bogato plačilo!“

Grofove poteze je polepšal posmehljaj, in neka radost se je polastila njegove duše. „Varšava!“ je rjovel konduktor.

Vendar!

Grof se je olajšan oddahnil ter stegnil svoje ude, kateri so bili od trde klopi kakor strti...

„Pomislite, gospodje“, je pripovedoval grof nekaj dni pozneje, „kakšen doživljaj se mi je pred kratkim pripetil...“

Pripovedoval je tako humoristično, da so se vsi zelo zabavali. Ko se je vračal domov, pa si je mislil grof: „Toda tega ključavničarja moram poplačati, kraljevo poplačati. Stori mi je takrat veliko uslugo.“

Po preteku enega tedna, je imel grof zopet priliko pripovedovati svoj doživljaj. In zopet se je spomnil vrlega ključarskega mojstra.

„Pošljem mu sto rubljev, to bode vsekakor kraljevo plačilo.“

Toda utisi naslednjih dnij so bili tako različni in so se tako menjali, da je končno grof svoj dogodek s pridnim ključavničarjem vred pozabil popolnoma, kakor da ga ni nikdar doživel.

nejšo stranko, kajti radikalna narodna stranka gotovo ne postane zmernejša. Tako se spreminjajo polagoma tudi doslej obzirnejše in narodno tolerantnejše stranke v radikalno nacionalne, in Wolfove ideje objamejo kmalu vse avstrijsko nemštvo, izvzemši klerikalce. Nemci se vedno bolj konsolidujejo, njihov program postaja takó čim dalje bolj jednoten, s tem pa pridobiva njihova taktika vedno večjo moč. Kako drugače pa je v desnici! Klerikalci pritiskajo na odločno zastopanje desničarskega programa vedno kakor mrzel curek, in desnica je zaradi tega taktično nejedina in zato tudi brez takega vpliva in brez take moči. kakoršno bi imela sicer velika desnica!

Iz Srbije.

Dunajski „Information“ pišejo iz Belegrada, da je izgubil ministrski predsednik, dr. Vladan Gjorgjević Milanovo zaupanje, ter da je sedaj pod kontrolo Milanovih ogleduhov. Gjorgjević se bode moral umakniti takoj, ko dobi Milan moža, ki bode poslušen izvrševalni organ Milanovih naklepov. — Ker so se pojavili v srbski armadi neki, baje nevarni znaki nezadovoljnosti, je moral vojni minister, general Vučković nedavno ukazati polkovnikom, naj imajo pred svojimi polki patriotske govore. In res so zbrali polkovniki svoje polke na dvoriščih raznih vojašnic ter jih opominjali, naj bodo zvesti in vdani kralju in Milanu. General Vučković sam je azistirал tem govorom v nekaterih vojašnicah v sijajni uniformi ter obdan od bleščečega plemstva. — Skupščina v Nišu se je otvorila s prestolnim nagovorom, ki pa se je dotaknil minolega preganjanja radikalcev in prekega soda samo mimogredé.

Angleška vojna s Transvaalom.

Boerci nadaljujejo svoje prodiranje proti Natalu. Zasedli so že več važnih krajev ter utrdili hribe s topovi. Angleži se že pripravljajo, da zapusté Natal. Včeraj ob 5. uri popoldne je potekel rok, katerega so stavili Boerci Angliji, da umakne svoje čete od transvaalskih mej. Ako dotlej Angleži niso zapustili svojih postojank, se je v Južni Afriki začela včeraj vojna. Angleški liberalni listi pišejo odločno proti vojni. „Daily Telegraph“ pa piše, da bode Angleži vsekakor zmagali, kajti vojska Boercev šteje le okoli 20.000 nediscipliniranih vojakov, Johannesburga sploh ni možno braniti, Pretorija pa je utrjena jako slabo. No, bodočnost pokaže, ali se bodo dali Boerci res kar z mokro cunj ugnati v kozji rog. Zgodovina bojev z Boerci govori docela drugače!

Naše barje.

(Dalje.)

Nepozabljeni cesar Francišek I. je dne 2. marca 1835 umrl.

S tem je prva za osuševanje najbolj plodovita doba sklenjena. Prerez jezov pod mestom in prekop pri Vodmatu uplivala sta najbolj na osuševanje barja.

Naslednja druga doba od smrti cesarja Franca do zdaj se loči od prve po tem, da je navdušenje, katero je s prvega prešinjalo vse kroge, začelo močno pojemati. Pri vsem tem ni bilo vodilnega moža. Kapital znal si je naklonjenost vladajočih krogov pridobivati s tem, da je v patriotske namene kak prispevek donesel. S tem si je pogladil pot do mnogovrstnih koncesij. Kmetijsko vprašanje je izgubilo vedno več upliva, da je slednjič ob vso veljavo prišlo. Načela veljavna pred letom 1835. so izgubila veljavo. Kmet se je pustil od samokoristnežev v mrežo ujeti, da je potem sam sebi pogubno jamo kopal.

Veščak projektant je bil navezan na mišljenje svojega referenta, zato so pa tudi vsi poznejši nasveti neki ekstrakt dobrih namenov, zmešan s koristolovstvom kapitala. Toda zasledujmo dalje razvitek izboljšanja barja.

Cesar Ferdinand nastopivši vlado je nemudoma z dvornim dekretom 11. oktobra 1836. zaukazal, da se od njega očeta pričetno delo konča, ter da se po navedenih točkah osuševanje nadaljuje. Francesconi opominjal jih je še enkrat na napačnost črte Cornovea in njih slabe posledke, a zaman.

Za ta dela je bilo težko podjetnika dobiti, zato se je samo nekoliko v cesarskem grabnu kopalo, a druga dela so s cesarjem Franciškom zaspala. Bržkone se je dvorno stavbinsko vodstvo naveličalo kabal ljubljanskih hidrotehnikov in osuševalnih komisarjev, kateri so bili le za zmešnjave,

ter pustilo delo možem, ki niso bili niti zmogni navaden obdelovalen načrt skrbati.

Tudi cesar Ferdinand se je večkrat v Ljubljani mudil, in po moči za to skrbel, da bi delo ne zaspalo, toda tiste vneme za barje ni bilo več kot prejšnje čase.

Pod vlado sedanjega cesarja Frana Jožefa se je nameravalo konec storiti pri tožbam barjanov zaradi množičnih se povodnij. Tudi ta vladar se je trudil dedščino Marije Terezije dognati. Pustil je po načrtu ministerialnega svetnika Bayerja sestaviti načrt za končno rešenje tega vprašanja l. 1858. Prišlo se je trebiti najprvo cesarski graben, kateri se je za 4' ponižal, potem pa tudi Ljubljana. Vršilo se je globljenje obeh vodotokov in stavba novega mostu čez cesarski graben, od leta 1860.—1861. potrosilo se je v to okoli 200.000 gld., katero svoto so država, dežela in interese 10.000 gold. pripomogli. Toda zaželjenega smotra se ni doseglo. Ljubljana se je o povodnji nekoliko znižala, a topila in topi barijako polje bolj in bolj.

Načrt ni slonel na načelih Šemerla in Francesconija, saj so mu bile že prej; ko je bel dan zagledal, tla od zgornj spodkopana. S prodajo grajščine na Fužinah je bil kupec pogoj sprejel, da mora jez na vsakratno zahtevanje erarja podreti. Na prošnje posestnika tega grada, Fid. Terpinca, odnehavala je vlada od teh pogojev bolj in bolj, in slednjič je samo še pravica na deželni deski intabulirana, da more erar od te grajščine zahtevati, da jez za 4' poniža.

(Dalje prih.)

Slovensko gledališče.

(„Jernej Turazer“. — Drama v treh dejanjih. Spisal Filip Langmann. Poslovenil Jos. Mazi.)

Delavsko vprašanje, ki je danes na dnevnem redu, je dalo že mnogim dramatičnim pisateljem snov za igre, ki so imele večji ali manjši uspeh. In s čim se lažje upliva na posamezni stan z odra, ako ne z igro, ki je živo in resnično zajeta iz njegovega življenja senčne, bedne strani?

Izmed proletarskih dram je v poslednjih letih med najboljšimi, najuspešnimi baš Langmannova drama „Jernej Turazer“, ki so jo sinoči prvič igrali na slovenskem odru.

Jernej Turazer štrajka s svojimi tovariši in hoče z njimi vred, da odpravijo iz tvornice mojstra Klepla, kateri je brezčuten, tiranski izkoriščevalec in samopasnež. In to pojde lahko, ker ga toži delavka Ana Zarnikova zaradi razžaljenja časti, a glavna priča je Turazer, ki lahko s prisego potrdi Kleplovo krivdo. Turazer, pošten mož in skrben oče dveh otrok, živi v dobi štrajka v veliki bedi, ki jo je povečala bolezen Jernejčka, starejšega sina. Žena njegova, ki dela v neki drugi tvornici, služi le 80 kr na dan. Bedo Turazerjevo nam slika pisatelj tudi z opravo njegovega stanovanja, kjer vidimo kuhinjo in sobo pod jednim stropom le jedno posteljo, v kateri leži bolni Jernejček, a drugi otrok, „fletna punčka“ — kakor je rekla gdč. Slavčeva — pa leži v samokolnici. Mož in žena spita menda stoje, ali pa na stolah za mizo. Zdi se nam, da je ta ubožna oprava vendar preubožna, zakaj Turazer, ki ljubi svojo družino, in ki je še pred štirinajstimi dnevi služil pošteno plačo, bi vendar lahko bolj opravil svoj stan. Langmann pa je hotel takoj s početka že z zunanostjo uplivati na notranjost.

Jernej Turazer je torej zapal bedi. A on je pošten mož, in čista vest mu je velik zaklad. Klepl pa ve, da zmore denar vse. Pride torej k Turazerju in mu ponuja 200 gold. nagrade in 1 gld. 70 kr. na dan plače, če bo jutri prišel v njegovo korist, t. j. če bo dejal, da ni natanko čul Kleplovih, Ano Zarnikovo žalečih besed. A Turazer je pošten mož, in čista vest mu je velik zaklad. Odpró se pa zatvornice njegovi ženi, ki ga prepriča, da je poštenost, obzirnost in druge take reči — luksus, da se naj usmili bolnega Jernejčka, kateremu je treba tečne in obile hrane, ako hoče, da okreva. In to izda! Turazer vzame denar, priča za nedolžnost Kleplovo in spravi delavko Marijo, sestro Anino, v zapor.

V Turazerjevi duši pa se zbudi črv, ki ga grize in razjeda do neprebitnih bolečin. Vse, kar se vrši dalje v igri, je slikanje tega duševnega trpljenja. Vrhunec obupnosti pa dožene Turazerjeva duša bol, ko mu umrje Jernejček, ker se je preobjedel, in dojenček objednem. Da mu umrjeta oba otroka na-

jedenkrat, se to zdi Turazerju šiba božja, ki ga je pravično udarila. Ta gradacija notranjega viharja je slikana izborna in je nemara jedina pripravila Langmanna, da je spisal igro. Vse drugo, kar je v nji, se nam zdi okrasek in pripomoček k popolnejšemu, uplivnejšemu efektu.

Turazer neče iti za pogrebom svojih otrok. Ostane doma in preklinja nesrečno svoje življenje. Nekoliko utehe najde v besedah tovariša Dolfeta, ki mu pravi, da je težko biti človeku poštenemu, če nima ničesar jesti — ne „za jesti“, kakor smo čuli sinoči ali po krivdi prelagateljavi, ali po nepaznosti igralčevi. Od utrujenosti zaspi. V spanju se mu prikaže Jernejček. To ga zgrabi toliko, ker meni, da je tudi njegovo krivo pričanje vzrok, da mu je moral otrok umreti — da sklene, da se hoče sam ovditi sodišču. In to tudi stori — in igra je končana.

Langmannu se pozna, da je pazno razmotrival gibanje delavstva. Sam je menda uradnik neke delavske bolniške blaginice, torej je imel za to dovolj prilike in osveščil nas je o tem z drugim dejanjem, ki je realistično do popolnosti. Da je pa gledal v duše proletarcev in videl njih misli, nam izpričuje filozofija Turazerjeva, ko išče vzroka svoji veliki duševni bedi. Vsa ta neprisiljena prirodnost in vse te žive, jasne, celo kričeče barve nam napravljajo igro simpatično, in naše duše se oglašajo v sočutnih zdihih...

Sicer bi pa zlasti ta igra ne uspela, če bi jo igrali nespreni, mrtvi igralci in igralke.

Jerneja Turazerja je igral g. Inemann, ki je izvel svojo nalogo dovršeno. Imponiral nam je posebno v prvem dejanju, ko je igral težak duševni boj, in v zadnjem dejanju, ko je igral z boleznimi izrazi v besedi in mimiki ter končno z ono resignacijo, ki zbujajo sočutje. V maski in igri prav dober Klepl je bil g. Orahek, takisto g. Housa kot Dolfet, g. Verovšek kot Kopač, gosp. Polašek kot Petrič, gosp. Kranjec kot Krapš ter g. Deyl, ki je izvrstno pogodil delavca Mokrina, le v prvem dejanju je govoril dokaj nejasno. V manjših ulogah sta se izkazala gg. Veble in Danilo.

Turazerjevo ženo je igrala gospa Danilova, ki zasluži za lepo igranje pohvalo in priznanje. Gospa Danilova je pač izvrstna naša igralka! Izvirek življenja in gibanja v drugem dejanju je bila gospa Polakova, ki je žela za realistično svojo igro posebno priznanje. Ugajala nam je tudi gdč. Slavčeva v ulogi Ane Zarnikove. Ustvarila je v igri in obleki značaj, o katerem dvomimo, da bi se ne udal Kleplu. Pa če bi ne bilo njenega odpora, bi ne bilo drugih konfliktov in prizorov. Pisatelj bi moral torej Ani dati simpatično masko. Gdč. Ogrinčeva je igrala Dolfetovo ženo, ki je v igri prav za prav nepotrebna. Jernejček je bil pač samo — otrok. Konstatovati moramo, da je lepo funkcioniral tudi statistični aparat.

Sploh je bila uprizoritev skrbna in začetki posameznih dejanj točni, kar samo hvali g. režiserja. Gledališče je bilo obiskano tako — tako... —a—

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. oktobra.

— **Osebnosti.** Imenovani so gg. Baltazar Bebler in Jos. Mohorčič, kancelska pomočnika pri deželnem sodišču v Ljubljani, ter g. Fr. Urbančič, kancelski pomočnik v Kranju, za sodne kanceliste, in sicer prvi za Idrijo, drugi za Kozje in tretji za Žužemperk. — Pisarniški pomočnik v Sežani, g. Jos. Piščanec, je imenovan sodnim kancelistom v Podgradu. — Gosp. Marica Strnad, učiteljica pri Sv. Jakobu v Slov. Goricah in znana pisateljica, je stopila v pokoj.

— **Občinske volitve v Slavini.** Včeraj popoldne, ko je bil naš list že izdan, dobili smo brzjavko, ki nam je sporočila veselo vest, da je narodna napredna stranka pri občinskih volitvah v Slavini v vseh treh razredih sijajno zmagala. Ta vest nas je toliko bolj vzradostila, ker je bila Slavina, nekdanja trdnjava napredne misli, vsled osebnega vpliva nekaterih mož nekaj let sem v klerikalnih rokah. Toda prebivalstvo je naposled spoznalo, kolika nesreča je klerikalstvo in letos se ga je zopet otreslo. Zavednim volilcem: Slava!

— **Sumničenja.** „La Pensée Slave“ nas je počastila z odgovorom. Morda

misli don Jakić, da bomo zopet reagi-
rali. Pa nam še na misel ne pride. Iz
dolgega njegovega članka je „Slovenec“
prevzel dva odstavka: da slovenski rodo-
ljubi „vsaj v Trstu“ naš list po kavarnah
z izrazom nevolje mečejo od sebe, in da se
je naš list izneveril plemenitim in vzvi-
šenim idealom, za katere so ga zasnovali
rodoljubi, odkar je prevzel nalogo, zagovar-
jati Dreyfussa in odkar je naše uredništvo
postalo informacijski urad za „N. Fr. Pr.“
Kako Jakićeva tovaršija naš list po trža-
ških kavarnah premetava, nam vražje
malo mari in tudi glede Dreyfussa ne
bomo izgubili nobene besede več. Le dve
tri naj rečemo o trditvi, da je naše ured-
ništvo postalo informacijski urad za „N.
Fr. Presse“. Jakić ve prav dobro, da je
lagal in Kalan ve, da je laž ponatisnil,
ali oba sta pristaša načela, da namen
posvečuje sredstva. In kako je ta laž na-
stala? Beseda prinese besedo, pes pa kost,
pravi star pregovor. „Slovenec“, ki sliši
travo rasti in bolhe kihati, je pred
kratkim nastopil s trditvijo, da naš stalni
dunajski poročevalec dobiva iz našega
uredništva informacije o slovenskih stvareh.
To bi pač nič čudnega ne bilo, saj je tudi
poročevalec velikih čeških listov. „Slovenec“
pa mu je dalje očital, da porablja te infor-
macije tudi za „Neue Freie Presse“. Do-
kazov za to sicer ni navel, a čemu tudi,
ko mu njegovi bralci verjamejo tudi brez
dokazov. Jakić je to hitro pograbil in na
podlagi „Slovenčeve“ trditve kar na
kratko proglasil naše uredništvo za infor-
macijski urad „Neue Freie Presse“. To
kost je včeraj pograbil Andrej Kalan in jo
z najnedolžnejšim obrazom prezentiral
svojim bralcem, misleč si, tako, zdaj pa
bomo to struno nekaj časa ubirali in ta
ali oni bo to le verjel, če je tudi predzna
katoliška laž! S tem sumničanjem in obre-
kovanjem misli „Slovenec“, da pokrije in-
famno izdajstvo, ki ga je storila njegova
stranka v „Vaterlandu“, kjer je pri-
znala, da je Celje za slovenski narod
„fremdes Gebiet“, da je vsak korak, ki ga
Slovenec v Celju stori, provokacija Nemcev
in priznala, da so provocirani Nemci prav
storili, ko so pobijali Slovence in Čeha.

— Izvanredna plenarna seja odvet-
niške zbornice kranjske vrši se jutri, dne
7. t. m., ob 3. uri popoldne v pisarni
zborničnega predsednika. Na dnevnem redu
je pred vsem razgovor o odredbi predse-
stva c. kr. višje deželne sodnije v Gradcu
glede odmerjenja odvetniških stroškov.

— Slovensko gledališče. Kakor smo
že včeraj naznanili, se bode pela jutri tret-
jič Leoncavallova nova, tako dobro uspela
opera „Glumači“, ki se potem za dalje
čase ne bode ponavljala, ker pridejo na
vrsto druge opere, in sicer iz starejšega
repertoira „Čarostrelec“ in „Pro-
dana nevesta“, kot prihodnja noviteta
pa bržkone že Smetane velika dramatična
opera „Dalibor“. V zadnjem stavku
včerajšnje notice se je vrnila tiskovna po-
mota, katero so č. čitatelji itak si že sami
popravili. Čita naj se pravilno: Pred opero
izvaja se „Igra Piké“, v kateri je najod-
ličnejši člen slovenske drame, g. Inemann
o priliki gostovanja v Pragi želi največjo
pohvalo. — V tej velezabavni šaloigri, ki se
že več let ni igrala, je režiser g. Inemann
julija meseca t. l. slavil kot gost narodnega
gledališča v Pragi prave triumfe. Praški
kritiki Inemann v tej igri niso mogli pre-
hvaliti. „Politika“ pisala je o njem, da je
igral ulogo Rocheforriera popolnoma v duhu
Friderika Haaseja, sodobnika in rivala štirih
D. severja: Devrienta, Dessoirja, Döringa,
Davisona, da je prodiral s svojo igro z naj-
odličnejšim vspehom ter se izkazal izvrst-
nega salonskega igralca. „Katoličké listy“
nazivajo njegovega Rocheforriera „kabinetni
kos igralske umetnosti, podan z bravuro
dovršene umetnika“. Takisto nemore
„Hlas národa“ prehvaliti njegovega v ka-
rakterizovanji dovršene, finih detajlov
polnega igranja, spominjajočega na nepo-
zabnega I. I. Kolarja. — Jutri nudi se torej
i ljubljanskemu občinstvu prilika občudo-
vati našega v Pragi s takim občudovanjem
sprejetega umetnika v jedni njegovih naj-
virtuoznějšíh ulog, neovržno pričujoči o
Inemannovem igralskem ženju. — Ta me-
sec bodo slovenske predstave še dne 7.,
10., 13., 15., 17., 19., 21., 24., 27. dne 31.
— Prva dramska noviteta bode Stri-
tarjeva izvirna igra „Logarjevi“, ki
se uprizore prvič v torek 10. t. m. — V
petek 13. t. m. izvajala se bo po večlet-

nem prestanku zopet priljubljena opera
„Čarostrelec“.

— Shod v Tomaju. Piše se nam:
Dne 8. t. m. priredi dr. Gregorčič v To-
maju shod, na katerem bo govoril o poli-
tičnem položaju.

— Obrtno nadzorništvo. Graška
„Tagespošta“ javlja, da se namerava teri-
torialna razdelitev obrtno - nadzorniških
okrožij tako premeniti, da postane Šta-
jerska zase posebno okrožje, Kranjska in
Koroška pa se ločita od Štajerske in se
združita v posebno okrožje.

— Rekord vožnja 10 km z vodičem
na Tandem-motorju. Gospod „Iros“ bo vozil
v nedeljo, dne 8. t. m. razun „match-a“
Ferkovič-Iros, tudi rekord 10 km ali 25
krogov. Kot vodič bo fungiral „Tandem-
motor“, ki dospé, kakor se nam je iz Gradca
že brzojavilo, v soboto v Ljubljano. „Match“
in vožnja na motorju bo za Ljubljano ne-
kaj popolnoma novega; zato je upamo, da
se sl. občinstvo v prav obilnem številu te
dirke udeleži tem bolj, ker je klub žrtvoval
za to dirko prav veliko svoto. Vstopnice
razprodaja gospa Šešarek v Šelenburgovih
ulicah; biciklistke pa klubovi sluga in bla-
gajnik.

— Dirka kluba slovenskih biciklistov
„Ljubljana“ se bo vršila pri vsakem vre-
menu v nedeljo, dne 8. t. m. Ker bo ta
dirka zadnja v tem letu, in ker sta na pro-
gramu dve prav interesantni točki, vabi
odbor prav uljudno še tem potom vse pri-
jatelje kolesarskega športa, osobito one na
deželi, da posetijo to dirko v čim mogoče
obilni množini. Ker bo dirka trajala k več-
jemu do pol 5. ure, mogoče bo vsem Do-
lenjcem, odpeljati se z vlakom ob 6. uri
55 minut, Gorenjcem ob 7. uri 15 min. in
Notranjcem ob 5. uri 38 min. ali ob 7. uri
45 min. zvečer.

— Županska kriza v Trstu. Včeraj
zvečer je imel tržaški občinski svet, jako
zanimivo sejo. Župan je lakonično na-
znanil, 1.) da je državno sodišče zavrnilo
pritožbo občinskega sveta glede prepove-
dane naprave plošče v spomin na shod
laških županov dne 15. januarja 1899;
2.) da je isto sodišče potrdilo uničenje
sklepa, s katerim se je razveljavil mandat
Nabrgojev; 3.) da sta se dr. Luzzatto
in Jurij Benussi odpovedala časti prvega
ozirom drugega podžupana in 4.) da so
občinski svetniki Luzzatto, Benussi, Vene-
zian, Mazorana, Costellos, Morpurgo, Ven-
tura, Vianello, p' Angeli in Piccoli izstopili
iz mestne delegacije, to je po našem iz
magistratnega odseka. — Občinski svetnik
Cimadori je obžaloval ta korak najboljših
mož občinskega sveta, in je predlagal,
naj župan stori kar je primerno, da
bi oni umaknili svoje odpovedi. Dosedanji
podžupan, Luzzatto je izjavil, da tega
ne stori, in se sploh delal jako užaljenega
v svojem konstitucionalnem prepričanju.
Njemu so se pridružili razen jednega tudi
vsi drugi. Župan na vsa očitana ni nič
odgovoril, nego suhoparno naznanil, da pride
v prihodnji seji na vrsto volitev obeh pod-
županov in novih členov v delegacijo. S
tem je strašno razkačil „Piccola“. Ta mu
očita, da je nalašč povzročil krizo, hoteč
se odkrižati imenovanih mož, in primerja
ga ošabnemu Viljemu II., ga opominja, da
se smatra Viljem po milosti božji nemškimi
cesarjem, dočim je tržaški župan izvoljen
po svobodnih obč. svetnikih.

— „Vdovsko učiteljsko društvo“ in
„Narodna šola“. Ti dve društvi sta včeraj
imeli v telovadnici II. mestne deške ljudske
šole svoji letni zborovanji. Najprej je zbo-
rovalo „Vdovsko učiteljsko društvo“ pod
vodstvom g. Režeka. O društvenem delo-
vanju je poročal gosp. Kcelj, o denarnem
stanju pa g. Cepuder. Društvo ima se-
daj 117 členov in podpira 18 vdov in 25
sirot. Dohodkov je imelo 5107 gl. 89 kr.,
stroškov pa 5070 gl. 40 kr. Društveno pre-
moženje znaša 55.445 gl. 70 kr. in se je
nabralo tekom 38 let. — Zborovanju „Na-
rodne šole“ je predsedoval g. Razinger.
Društvo je imelo 2422 gl. 55 kr. dohodkov
in 2255 gl. stroškov, njegovo premoženje
znaša 2534 gl. 51 kr. V odbor so bili iz-
voljeni gg.: Anton Razinger (predsednik),
Jakob Dimnik (podpredsednik), Josip Ce-
puder (tajnik), Alojzij Kcelj (blagajnik),
Eng. Gangl, Ivan Krulec, Fr. Raktelj,
Jurij Režek in Fr. Trošt.

— Nesreča. Božjastni tesar Jakob
Zupan iz Starega dvora je v Radečah
padel s strehe Pogačnikovega mлина in se
je ubil.

— „Narodna čitalnica“. Na sestanku
„Narodne Čitalnice“, dne 4. oktobra izvolil
se je veselčni odbor z g. dr. Jenkom na
čelu, ki bode prirejal v dogovoru s stalnim
odborom in slovenskimi damami zabave v
bodoči sezoni.

— Nova poitalijančevalnica. V Kme-
tih, popolnoma hrvatski vasi blizu Umaga,
ustanovi „Lega nazionale“ italijansko
ljudsko šolo. Pripravljalni koraki so se že
storili.

— V Opatiji se mude sedaj vsi štirje
otroci bolgarskega kneza in ostanejo tam
dlje časa.

— Pogreša se 14letni Jožef Pajk iz
Zagorice v stiškem okraju.

— Samomor. V Bistrici pri Št. Ru-
peltu se je dne 3. t. m. obesil posestaik
Josip Zajc.

* Potres v Smirni. O strašnem po-
resu v Smirni poroča neki francoski list,
da se je začel 22. septembra okoli 4. ure
zjutraj ter trajal 30—40 sekund. Potres so se
čutili tudi v Carigradu. V Ortaru so se
porušile vse hiše; iz razvalin so izvlekli 50
mrtvecev. V Sarakioju se je podrla po-
lovica hiš, a nastal je požar, ki je uničil še
ostala poslopja. Tu so našli do 150 mrtvecev.
V Denisliju se je porušilo tri četrtine hiš.
Mrtvecev blizu 200. V Nasliju je podrt
devet desetih starega in jedna tretjina no-
vega mesta. Življenje pa je izgubilo 37 oseb,
ranjenih je bilo 30. Čina in Bozdogan
sta napol podrti. V Karasu je ostalo samo
nekaj novih hiš. V Aidinu je 400 hiš de-
loma porušenih, deloma hudo poškodovanih.
Mrtvih 28, ranjenih 30. Porušena je tudi
železniška proga. Med Sarakiojem in Ai-
dinom je počila zemlja in iz nje je planila
voda, ki je odnesla 1000 ovac in pastirja.
Tako je po vseh mestih in vaseh veliko
število mrtvecev in ranjencev. Groza vlada
še sedaj, in beda je nepopisna.

* Ščuvanje kristijanov v Perziji. V
perzijskem trgovinskem mestu Kasvin, ka-
terom leži mej Teheranom in Reštem, iz-
b ruhnil je ustanek proti kristijanom, kakor
posnamemo iz „Peterburgskih Vedomosti“
V ta ustanek je moralo poseči vojaštvo.
Vzrok ščuvanja je bil, da je smatralo per-
zijsko, v Kasvinu živeče občinstvo cesto
Ensels-Kasvin, katero so zgradili pred nekaj
časa Rusi, kot oskrumbo islamisma. Raz-
sajajoča množica je podirala hiše kristija-
nov ter ropala njih imetje in premoženje.
Deset kristijanov je bilo težko ranjenih. —
Kristijani so brzojavili za pomoč šahu, ki
je obljubil, da kaznuje jako strogo krivce.
Vodje razsajajoče množice so bili drugi dan
s palicami tepeni.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 6. oktobra. Državni
zbor se skliče na dan 18. okt.
Tekom tega tedna se na povelje nem-
ške obstrukcije zaključil zasedanje par-
lamenta. Na ta način se ogne levica
potrebi, umakniti mnogoštevilne svoje
nujne predloge. Levica zahteva zase
mesto prvega podpredsednika, dasi te-
daj, ko je imela moč v rokah, ni nik-
dar prepustila manjšini nobenega mesta
v predsedništvu. Če bi se desnica udala,
bi s tem kapitulirala.

Dunaj 6. oktobra. Včerajšnje
seje desničarjev sta se udeležila
tudi bivša ministra Kaizl in Di-
pauli. Glavni govornik je bil dr. Bi-
linski, ki se je močno zavzemal za
ohranitev desnice. V istem smislu so
govorili Dzieduszycki, dr. Fuchs
in dr. Kathrein. Zastopnik sloven-
skih poslancev se je izrekel za ohrani-
tev solidarnosti desnice, zlasti pa iz-
javil, da ostanejo Slovenci na vsak
način solidarni s Čehi. Zastopniki če-
škega kluba so izjavili, da smatrajo
razveljavljenje jezikovnih naredeb za
udarec v obraz češkemu narodu, in da
bodo zato z vsi enerzijo nastopili proti
novemu ministrstvu. Češki govorniki
so izjavili, da računajo v tem boju
proti novemu ministrstvu na podporo
desnice, zahtevajo pa za se glede boja
proti vladi gotovo svobodo ter bodo
vsled tega zavzemali v desnici izjemno
stališče.

Dunaj 6. oktobra. Seja izvrše-
valnega odbora desnice je tra-
jala včeraj od 4. ure popoldne do
7. ure zvečer. Zastopani so bili vsi

klubi desnice. Po jako živahni raz-
pravi je bila sprejeta naslednja reso-
lucija. Stranke desnice ostanejo tudi
še nadalje v zvezi med seboj in hočejo
njim skupnemu programu pripomoči
do uveljavljenja, zlasti bodo delale na
končno rešitev jezikovnega vprašanja
na podlagi ustavno zajamčene ravnopravnosti vseh avstrijskih narodov in
na ustanovitev vlade, ki bo vzeta iz
večine.

Dunaj 6. oktobra. Clary je danes
vzprejel Ebenhocha, Kathreina,
Pallfija, Ferjančiča in Povšeta.
Nasproti Ferjančiču in Povsetu je na-
stopil kakor odposlanec nemških ob-
strukcionistov, češ, levica zahteva, da
Fuchs in Ferjančič ne prideta
več v prezidij, Fuchs zato ne,
ker je bil člen tistega prezidija, ki je
poklicalo policijo v parlament, Fer-
jančič pa zato ne, ker je z blejskim
svojim govorom provociral mirne celjske Nemce. Oči-
vidno je, da je dopis infamne kranjske-
klerikalne izdajice v „Vaterlandu“ do-
segel svoj namen. Z ozirom na predrzne
zahteve nemške manjšine je potrebno,
da desnica odločno pokaže svojo voljo,
sicer bodo Clary in njegovi pod Wolf-
Schönererjevo komando stoječi prijatelji
si res še domišljali, da so sami na
svetu.

Dunaj 6. oktobra. Sekcijski šef in
vodja tiskovnega oddelka, dr. Rosner
pride v ministrstvo za Gališko na mesto
ministrom imenovanega Chledowskega.
Rosner si je v vseh žurnalističnih
krogih s svojo koncilijantnostjo in
postrežnostjo pridobil najsplošnejše
spoštovanje. Njegovim naslednikom je
imenovan ministrski podtajnik dr. Kar-
minski, ki je bil prej okrajni komisar
v Šleziji.

Dunaj 6. oktobra. Clary je neka-
terim poslancem desnice rekel, da pre-
dloži tak jezikovni zakon, da bodo Čehi
z njim lahko zadovoljni. Čehi mu bodo
odgovorili, da pristojna samo njim samim
določiti, s čim so lahko zadovoljni, ne
pa Claryju in njegovim prijateljem.

Dunaj 6. oktobra. Clary je pustil
Čeha vprašati, če ostanejo na Dunaju,
da bi se mogel z njimi pogajati. Na-
mignilo se mu je, naj jih ne vabi, ker
bi utegnili povabiti odloniti.

Dunaj 6. oktobra. Nemški naci-
onalci dosegli so z grožnjo, da razbijejo
celo tretjo kavarno v Pratu, da so se
Čehom za jutrišnjo njihovo slavnost
obljubljeni prostori odpovedali. „Ostd.
Rundschau“ je izven sebe radosti, da
se je to s hudodelstvom doseglo, češ,
pokazalo se je, da so Nemci gospodarji
Dunaja.

London 6. oktobra. Na borzi je
včeraj nastala velika, a kratkotrajna
panika. Ob polu 6. uri popoldne je
vlada razglasila, da vojna še ni napo-
vedana, dasi je včeraj ob 5. uri po-
poludne pretekel rok 48 ur, ki ga je
transvalska vlada določila v svojem
ultimatumu, s katerim je zahtevala, naj
se angleška vojska umakne od meje.
Vlada bo zahtevala od parlamenta 96
milijonov gold. kredita. V konferenci
zapovedujočih generalov se je konsta-
tovalo, da je angleška vojska v Afriki
dovolj močna, da se ubrani Trans-
vaalcev.

London 6. oktobra. Iz Pretorije
se poroča, da je Krüger začasno za-
ključil narodno skupščino. Poroča se
dalje, da so Transvaalci zasedli Lain-
genek, in da so na potu proti Majuta-
hillu. Topničarstvo je zbrano pri Glene-
neju. S tem je pot v Pretorijo zaprta.
Angleški general Symons se pripravlja,
da se s svojo vojsko umakne iz utrje-
nega mesta New-Castle, ker podpore ne
more dobiti, in torej tega mesta ne more
ubraniti.

Izjava.

Današnji letni občni zbor se je izjavil
soglasno, da popolnoma odobruje soglasno
izvolitev gg. Hribarja in dr. Tavčarja
častnima členoma naše dične „Zaveze“, in
to v zavrnitve nekaterih časopisov, kateri
trde nasprotno.

Učiteljsko društvo za goriški okraj
v Gorici, dne 5. oktobra 1899.

Tajnik:
Križman.

Predsednik:
Jug.

*** Lekarnarja Brady-ja kapljice za želodec,** prej znane tudi pod imenom Marijacejske kapljice za želodec, so vsled svojega preizkušnega, izbornega, vzbudilnega in okrepčevalnega vplivanja pri slabosti želodca in prebavnih težavah v vseh slojih prebivalstva čim dalje bolj priljubljene in se dobivajo v vseh lekarnah. Opozorjamo č. čitatelje, da pri naročilih pazijo na podobo znamke in podpis, ki ga objavljamo v inseratnem delu lista, ker le tedaj so Marijacejske kapljice za želodec pristne.

Tinktura zoper kurja očesa

— gotovo najboljšo sredstvo —
za hitro odpravo kurjih oči, trde kože itd.
Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr.
Dobiva se v (20—40)
deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
M. Leustek-a v Ljubljani.

Dež. gledališče v Ljubljani.
Štev. 9. Dr. pr. 947.

V soboto, dne 7. oktobra 1899.

Glumači.

(Pagliacci.)

Muzikalna drama v dveh dejanjih in s prologom.
Besede in glasbo zložil R. Leoncavallo. Kapelnik
g. Hilarij Benšek. Režiser g. Josip Noll.

Pred tem:

Igra Piké.

Šaloigra v jednom dejanju. Slobodno po francoski
poslovenil Miroslav Vilhar. Režiser g. R. Inemann.

Blagajna se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7.30. uri. — Konec ob 10. uri.
Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. polka Leopold II. št. 27.

V torek, 10. oktobra: Privikrat: „Logarjevi“.
Igra v štirih dejanjih. Spisal Jos. Stritar.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 3. oktobra: Minica Horvat, strojnikova
hči, 14 mesecev, Stari trg št. 34, vnetje možgan-
ske mreže.

Dne 4. oktobra: Avgust Prekuh, starinarjev
sin, 1 mesec, Stari trg št. 20, pljučni katar. —
Štefanija Barzynska, računskega podčastnika hči,
2 dni, Dunajska cesta št. 50, življenjske slabosti.
— Marija Šega, poštnega sluga hči, 2 leti, Marije
Terezije cesta št. 9, vnetje sapnika. — Marija
Novak, mestna uboga, 72 let, Karlovska cesta
št. 7, vodenica.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m. Srednji tlačni tlak 736.0 mm.

Oktober	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
5	9. zvečer	737.3	14.6	sr. jz.ahod	jasno	0.0
6	7. zjutraj	735.4	13.1	sl. sever	oblačno	0.0
	2. popol.	735.4	17.4	brezvetr.	dež	0.0

Srednja včerajšnja temperatura 14.8°, nor-
male: 12.2°.

Dunajska borza

dné 6. oktobra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	gld.	40	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	99	gld.	25	kr.
Avstrijska zlata rentna.	117	gld.	40	kr.
Avstrijska krona rentna 4%.	99	gld.	—	kr.
Ogerska zlata rentna 4%.	116	gld.	—	kr.
Ogerska krona rentna 4%.	93	gld.	95	kr.
Avstro-ogerske bančne delnice	901	gld.	—	kr.
Kreditne delnice.	362	gld.	25	kr.
London vista.	121	gld.	05	kr.
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59	gld.	05	kr.
20 mark.	11	gld.	80	kr.
20 frankov.	9	gld.	57	kr.
Italijanski bankovci.	44	gld.	40	kr.
C. kr. cekini.	5	gld.	70	kr.

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA
MAKS VERSEK, Ljubljana, Selenburgove ulice 3.
Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Št. 33378.

Razglas.

(1838—1)

Da se prepreči zamaševanje javnih in pa onih stranskih kanalov, ki odvajajo de-
ževnico od odtočnih cevij, odreja mestni magistrat sledeče:

Pri odtočnih ceveh napravljati je pri vsakem poslopu in ob zidu posebne jame s
kotlom za nabiranje peska in drugih po ceveh s strehe prihajajočih smetij. Jame mo-
rajo biti iz portlanskega betona z gladkim ometom ter morajo imeti okrogel prerez
30 cm svetlobe in pa kotel, ki bode segal 50 cm pod dno odvodnega kanala.

Pokrivati je te jame z železnim vrhu hodnika ozidanim pokrovom, ki se ob stolni
železni osi od sredine vrti. Tudi pri dvoriščih, s katerih se odpeljava voda po hišnih
kanalih proti glavnim cestnim kanalom, napravljati je pod požiralnike jednake odprti-
nam dotičnih požiralnikov primerne jame s kotli.

Hišni gospodarji obvezani so, imenovane jame in pokrove v dobrem stanu vzdrže-
vati. Snaženje jam ob javnih hodnikih preskrboval bo mestni magistrat, one na dvo-
riščih morali bodo pa hišni gospodarji pravočasno ob svojih troških snaziti.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 29. septembra 1899.

„The Gresham“

zavarovalna družba za življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo:

Filijala za Ogersko:

Dunaj I, Giselastrasse 1 | Pešta, Franz-Josefspl. 5, 6

v hiši društva.

v hiši društva.

Društvena aktivna dné 31. decembra 1897 kron 159,947.578—
Letni dohodki na premijah in obrestih dné 31. decembra 1897 28,823.375—
Mej letom 1897 je društvo izpostavilo 7468 polic z glavnico 67,331.352—
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge, daje brezplačno
glavna agentura v Ljubljani, vila nasproti Narodnemu domu
pri Gvidonu Zeschko-tu. (1771—12.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Noll.

Ces. kr. avstrijsko državno železnica.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez
Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž,
Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selsthal v
Aussa, Ill, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc,
na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj
osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Fran-
zensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selsthal v Solnograd, čez
Klein-Reifling v Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vare,
Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko;
čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne
osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno,
Selsthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osonni
vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selsthal
v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezaru, Inomost,
Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v
Steyr, Linc, Budejovice, Plzenj, Marijine vare, Heb,
Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj
via Amstetten. Ob 7. uri 15 min. zvečer osonni vlak
v Jesenic. Poleg tega vsako nedeljo in praznik
ob 5 uri 41 minut popoldne v Podnart-Kropo.
— **Proga v Novo mesto in v Kočevje.**
Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m.
popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod**
v Ljubljano j. k. Proga iz Trbiža. Ob
5. uri 46 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Am-
stetten, Solnograda, Linca, Steyra, Isla, Ausseea,
Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri
55 min. zjutraj osonni vlak iz Jesenic. — Ob
11. uri 17 min. dopoldne osonni vlak z Dunaja
via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih
varov, Plznja, Budejovic, Solnograda, Linca, Steyra,
Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella
ob jezaru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Lienca,
Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osonni
vlak z Dunaja, Ljubna, Selsthal, Beljaka, Celovca,
Franzensfeste, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer
osonni vlak z Dunaja, Lipskega, Prage, Francovih
varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja,
Budejovic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pon-
tabla. Poleg tega ob 8. uri 42 min. zvečer iz Podnarta
Kropo. — **Proga iz Novega mesta in Ko-**
čevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 21 m. zjutraj, ob 2.
uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. —
Odhod iz Ljubljane d. k. v Kamnik. Ob 7. uri
23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri
50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le
ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano**
d. k. iz Kamnika. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob
11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9
uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in
praznikih. (1206)

Zastopnik se išče

za (1817—2)

veliko elektro-tehnično
tvrdko na Kranjskem.

Ponudbe na anončno ekspe-
dicijo Rudolf Mosse, Dunaj, I.,
Seilerstätte, pod: „K. S. 424“.

Št. 33.537.

Razglas.

V smislu §. 37. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano se javno na-
znanja, da so

proračuni o dohodkih in troških za leto 1900

1. mestnega loterijskega posojila,
2. amortizačnega zaklada mestnega loterijskega posojila,
3. mestnega vodovoda in
4. mestne klavnice

že sestavljeni in bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu štirinajst dnij, in sicer
od 2. do 15. oktobra t. l. občanom na vpogled, da vsakdo lahko navede svoje
opazke o njih.

Mestni magistrat v Ljubljani

dné 30. septembra 1899.

Sprejemem takoj izurjenega

pisarja.

Plača po zmognosti. Ponudbe narav-
nost.

Dr. Tomaž Horvat

(1826—2)

odvetnik v Ptuiju.

Trgovskega pomočnika

in
učenca

išče (1836—1)

Oton Homan v Radovljici

trgovina z mešanim blagom.

Stanovanja.

3 stanovanja z 2 sobama in ku-
hinjo, po 120 gld. na leto;

1 stanovanje z 1 sobo, 60 gld.
na leto; (1839—1)

oddajo se za novemberski termin.

Adolf Hauptmann, Vodmat št. 98.

Priporočava (21—229)

Kulmbaško sladno pivo

pastêrizovano v steklenicah

znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavčič & Lilleg

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Potnike

in privatne osebe

kateri imajo znanja, išče za prevzete naročil
povsod neobhodno potrebnih novih patentir-
anih predmetov neka nova tovarniška tr-
govina, katera jamči veliko provizijo, oziroma
stalno plačo. — Ponudbe naj se pošiljajo na:
Klimesch & Co., Praga, 1134/II. 1790-3

Baron Dumreicherjeva

špiritna drožna tovarna in rafinerija
v Savskem Marofu na Hrvaškem

priporoča svoje

obče znane, najboljše in mnogokrat odlikovane

droži

(Bäckerhefe).

Glavno zalogo za Ljubljano in deželo imata

Peter Strel, vinski trgovec

Ljubljana, Kongresni trg št. 3, in

Karol Laiblin

1731-48)

v Vegovih ulicah št. 8.

(1819—3)

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“.